

TOIMINNALLINEN TASA-ARVOSUUNNITELMA JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

2020 - 2022

Kotkan lyseo

tammikuu 2020

1. Tasa-arvolaki ja tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoite

Tasa-arvolaki velvoittaa edistämään sukupuolten tasa-arvoa koulutuksessa. Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa nuorten ikä ja kehitys huomioon ottaen. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §)

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella. Koulu ei saa toimia siten, että oppilas joutuu epäedullisempaan asemaan sukupuolensa perusteella. Tasa-arvolaki kieltää myös sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen häirinnän samoin kuin syrjinnän sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7 §)

Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 6 c §)

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää: 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta; 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi; 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Erytystä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 a §)

2. Yhdenvertaisuuslaki ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) kieltää syrjinnän iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Lisäksi opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi

3. TOIMINNALLINEN TASA-ARVOSUUNNITELMA JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA KOTKASSA

Kotkan kaupunki on laatinut tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuodelle 2020. Kaupunginhallitus on hyväksynyt suunnitelman. Kotkan kouluissa noudatetaan tätä toimenpideohjelmää henkilöstön osalta.

4. TOIMINNALLINEN TASA-ARVOSUUNNITELMA JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA KOULUISSA

Kouluilla on tärkeä tehtävä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämässä ja sukupuolitetouden lisäämisessä. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat koko koulun asia, ja toimintakulttuurin kehittämistä tehdään kaikkien sidosryhmien kanssa. Osa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tavoitteista sisältyy jo opetussuunnitelmiin.

Laki ja ohjeistus mahdollistavat toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman yhdistämisen yhdeksi suunnitelmaksi. Koska tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja arvoisältö ovat osittain lomittaisia, kotkalaisissa kouluissa noudatetaan em. periaatetta. Kukin koulu laatii yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa oman toimintasuunnitelmansa.

Koulukohtainen toimintasuunnitelma päivitetään vuosittain tarpeellisilta osin ja liitetään omana erillisenä liitteenään koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Suunnitelma hyväksytään lukuvuosisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä (opetustoimenjohtaja). Toimintasuunnitelma on voimassa kolme vuotta.

5. KOULUN TASA-ARVOTILANNE JA YHDENVERTAISUUDEN TOTEUTUMINEN

Kotkan lyseossa opiskelee noin 500 opiskelijaa. Opiskelijoista henkilötunnuksen osoittaman sukupuolen mukaan tyttöjä on 299 ja poikia 178. Opetushenkilöstöä on 31, joista 13 on miehiä. Muuta henkilökuntaa on kuusi, joista yksi on mies. Henkilökunnan rekrytointiperusteena ei ole sukupuoli.

Opiskelijat hakeutuvat lukioon valtakunnallisessa yhteishaussa, jolloin valintakriteerinä on peruskoulun lukuaineiden keskiarvo. Opiskelijat suorittavat pakollisten kurssien lisäksi valinnaisia kursseja, jotka he voivat vapaasti itse valita. Missään oppiaineessa sukupuoli tai muu henkilöön liittyvä ominaisuus ei ole ryhmäjaon peruste.

Opiskelijatoimintaan (tutorit, oppilaskunnan hallitus, ympäristöryhmä, kuoro, lukion kehittämistiimien jäsenet) opiskelijat hakeutuvat omasta tahdostaan, eikä sukupuoli ratkaise asiaa.

Kotkan lyseo on esteetön oppilaitos. Erityisopettajaa toimii Lyseossa 60%:sella työajalla syksystä 2018 alkaen.

Kotkan lyseossa ensimmäinen tasa-arvosuunnitelma on laadittu elokuussa 2007. Suunnitelmaa on päivitetty kolmen vuoden välein.

2020-2022 tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjaksi opiskelijoilta kyseltiin näkemyksiä tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta ryhmäntunnilla 15.10.2019. Kyselyyn vastasi 395 opiskelijaa. Kyselyn laati Lyseon opettajien kestävä kehitys ja laatu -tiimin jäsenet. Kyselyssä ei noussut esille merkittäviä puutteita tasa-arvon tai yhdenvertaisuuden kokemuksessa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustilanne koettiin yleisesti hyvänä. Muutama opiskelija nosti esille yksittäisiä kehittämiskohteita tai kokemusta sukupuolten erilaisesta kohtelemisesta. Nämä yksittäiset kokemukset on käsitelty asianomaisten aineryhmien opettajien kanssa.

Kouluterveyskyselyn (kevät 2020) tuloksissa esille nousi opiskelijoiden kokemana yksinäisyys. Kotkan lyseon tulokset noudattelevat valtakunnan tasoa: Hieman yli 10% nuorista kokee olevansa yksinäisiä ja 7,9% nuorista kokee, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää. Tärkeä osa luokkayhteisöä kokee Lyseossa olevan 57,1% vastaajista. Koska yksinäisyyttä kokevien joukko on suuri samoin kuin niiden nuorten osuus, jotka eivät koe kuuluvansa luokkayhteisöön, kysyttiin joulukuun 2019 ryhmäntunnilla opiskelijoilta koulun mahdollisuudesta vähentää yksinäisyyden kokemusta. Samalla kysyttiin myös maahanmuuttajanuorten integroinnista.

Nuorten vastauksissa korostui ryhmätöiden tekemisen ohjaaminen opettajan taholta: Opettajan tulisi ratkaista ryhmätöiden jäsenet siten, että ryhmässä on toisilleen tuntemattomia, jolloin on mahdollista tutustua uuteen nuoreen. Myös maahanmuuttajien integroinnissa ryhmätyöt nostettiin esille. Nuoret korostivat myös jokaisen vastuuta huomioida kanssapöytäopiskelijat, ettei kukaan jää yksin.

Lyseossa hyvinvointi ja yhteisöllisyys ovat olleet kehittämiskohteina usean vuoden ajan. Kouluterveyskysely osoittaa, että asiassa on myös menty eteenpäin. Tulokset ovat valtakunnan tason mukaisia. Vakiintuneet yhteisöllisyyttä lisäävät tapahtumat sekä ykkösluokalla oman luokan kanssa opiskeleminen useammassa aineessa ovat lisänneet yhteisöllisyyttä. Silti kokemus ryhmään kuulumattomuudesta sekä yksinäisyys ovat yleistä. Molemmat tuntemukset voivat vaikuttaa nuoren ajatuksiin nuoren omasta yhdenvertaisuudesta.

6. TASA-ARVOTYÖN SUUNNITTELUVASTUU

Lyseossa toimii kestävän kehityksen ja laadun tiimi (KeLa), joka toteuttaa lukuvuosikyselyn opiskelijoille vuosittain. Kyselyssä kartoitetaan mm. opiskelijoiden hyvinvointia sekä kokemusta vaikuttamisen mahdollisuuksista. KeLa-tiimi vastaa kyselyn toteuttamisesta sekä tulosten julkaisemisesta opiskelijoille ja henkilökunnalle sekä tarvittaessa huoltajille. KeLa-tiimi laatii myös tasa-arvosuunnitelman yhteydessä toteutettavan tasa-arvokyselyn opiskelijoille. KeLa -tiimi toteuttaa käytännössä toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä asettamalla tavoitteen lukuvuoden toiminnalleen. Tavoitteen asettelussa kuullaan opiskelijoita (ympäristöryhmä) ja opettajia.

Rehtori vastaa siitä, että tasa-arvotyö toteutuu Kotkan lyseon toiminnassa eri tasoilla. Rehtori on vastannut toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman kirjoittamisesta KeLa-tiimin kyselyä sekä muita kyselyä hyödyntäen. Rehtori vastaa myös suunnitelmasta tiedottamisesta sekä suunnitelman toimittamisesta osaksi lukuvuosisuunnitelmaa. 2020-2022 tasa-arvotyön yhtenä aineistona käytetään tasa-arvokyselyn rinnalla myös kouluterveyskyselyn lukiokohtaisia tuloksia. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä käy rehtorin johdolla läpi kyselyn tulokset syksyn 2019 ja

kevään 2020 aikana nostaan sieltä esille ilonaiheet sekä pidemmän aikavälin kehittämiskohteita. Kehittämisen käytännön toteutus ratkaistaan johtotiimin sekä muiden tiimien asiantuntemuksella.

Oppilaskunnan hallitus vastaa opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämisestä ja samalla tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöstä. Tutoreilla on vastuuta uusien opiskelijoiden integroinnista ja ympäristöryhmällä opiskelijoiden näkökulmasta osana KeLa -tiimin työtä.

Jokaisella työntekijällä ja opiskelijalla on oman toimintansa myötä vastuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä ja vaalimisessa.

7. TOIMENPITEET

Tasa-arvotyön toimenpiteeksi kaudelle 2020-2022 valitaan yksinäisyyden kokemuksen vähentäminen sekä yhteisöön kuulumisen tunteen lisääminen. Opettajille järjestetään työpaja/koulutus ryhmätöiden teettämisestä siten, että työtävät edistäisi yhteisöllisyyttä.

Yhteisöllisyyttä ja osallisuuden kokemusta tuetaan suunnittelemalla syksyn ryhmäytymispäivää yhdessä opiskelijoiden kanssa sekä oman luokan kanssa toteutettavaa opetusta vaihtelevien ryhmien sijaan.

Muita toimenpiteitä toteutetaan tarvittaessa lukuvuosikyselyn aineiston sekä kouluterveyskyselyn aineiston perusteella kehittämistiimeissä ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltotiimissä.

Henkilöstön osalta noudatetaan Kotkan kaupungin tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa mainittuja toimenpiteitä.

.

8. TIEDOTTAMINEN

Koulun rehtori päättää ja valitsee kulloiseenkin tilanteeseen ja ajankohtaan sopivimman, joustavan tavan tiedottaa oppilaiden huoltajille ja muille yhteistyötahoille tasa-arvosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä sekä mahdollisesta erityisestä toiminnasta, jolla edistetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista koulu yhteisössä.

Tuloksista tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille Wilmassa osana lukion muuta tiedotustoimintaa.

9. ARVIOINTI JA SEURANTA

Suunnitelmalliseen toimintaan kuuluu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sovittujen toimenpiteiden ja niiden vaikutusten arviointi. Koulu arvioi toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista vuosittain lukuvuosisuunnitelman laatimisen yhteydessä.